

MOSTRA CULTURAL

El be i la balena

Ahmed Ghazali

Il·lustració de [Carole Hénaff](#)

El Be i la Balena va ser produïda l'any 2001 al Théâtre de Quat'Sous de Montreal (Quebec, Canadà) sota la direcció de Wajdi Mouawad. El text ha estat publicat en francès per *Éditions Théâtrales* i en espanyol a la revista *Primer Acto Cuadernos de Investigación Teatral*. Ha estat traduïda en diverses llengües i produïda en diferents muntatges a Toronto, Montpeller, Brussel·les i Trier i ha estat objecte de nombroses lectures dramatitzades arreu del món.

Al bell mig de l'Estret de Gibraltar, un vaixell de càrrega rus topa amb les restes d'una embarcació de clandestins africans. Els mariners rescaten els cossos però cap país, ni Espanya ni el Marroc, vol ocupar-se'n. Aleshores comença una nit molt llarga d'espera i enfrontament. Hassan i Hélène, una parella de turistes que ha decidit seguir el seu viatge a bord del vaixell, es troba confrontada a un drama que sacseja el seu matrimoni mixt, que al seu torn esdevé el reflex de la relació impossible entre el Nord i el Sud.

Traducció de Mireia Estrada Gelabert

La invasió d'Europa

(Les quatre de la matinada. El mateix decorat de coberta, el SUPERVIVENT està immòbil al costat dels cossos. HÉLÈNE apareix, estira amb un visible esforç una gran maleta negra de viatge. De cop, un cos es redreça entre els cadàvers. Terroritzada, xiscla i recula abans d'adonar-se que es tracta de HASSAN.)

HASSAN (*assegut enmig dels cadàvers*): Volia fer una experiència. Veure quin efecte fa estar entre els morts. D'alguna manera, familiaritzar-m'hi. He de dir que funciona. M'he ajagut entre aquests cossos, he tancat els ulls i he tingut un malson... o era un bell somni? Cada vegada que miro aquestes cares sento un calfred a l'esquena, tinc por de reconèixer algú que conec, un germà, un cosí o un amic. També t'he vist en el meu somni, eres lluny, molt lluny de mi (*s'aixeca i avança algunes passes cap a ella*).

HÉLÈNE (*arrenca a plorar*): Perdona'm, Hassan, sé que et faig mal. No sé què em passa. Estic fora de mi. No vull veure ni sentir res més. Tornar a casa, això és tot el que vull, tot el que penso, tancar-me a casa, enfonsar-me en els meus llençols i no pensar més en tot el que està passant!

HASSAN: Però no passa res, en fi, res de dramàtic, vull dir. És una nit totalment normal a l'Estret. Aquest incident passa cada nit aquí. Diria que ni tan sols és un incident. La tele ens l'ha mostrat mil vegades! Confesso que em sento més còmode aquí que no pas a terra. Aquí almenys, en aquest estret, sobre aquest vaixell, hi som tots i tots som iguals, cadascú té el seu lloc i jo em sento més autèntic, menys burro que a París.

HÉLÈNE: No tocaràs mai de peus a terra!

HASSAN: Tocar de peus a terra és obligar-me a fer una tria i jo no vull escollir. Escollir és privilegiar i jo odio els privilegis. No sé escollir. Ho he intentat, és molt difícil estar-se entre dos mons que s'obstinen a oposar-se. Però no s'hi pot fer res. És així. Els camins no porten lluny si no hi ha ponts per travessar els rius, els mars i les valls. Jo sóc un pont i, en temps de guerra, els ponts són el primer que es fa destruir.

(*El SUPERVIVENT comença a entonar cançons de dol marroquines.*)

HÉLÈNE (*tapant-se les orelles amb les mans*): És insuportable! Per què es necessita tant de temps per retornar aquests cossos? Fa tres hores que esperem. Volíem fer una volta per Marsella abans de prendre el vol cap a París que de ben segur que ja hem perdut. Si almenys ens poguessin deixar a Gibraltar, gairebé ja hi som.

HASSAN (*al cap d'una estona*): Potser entrarem a Tànger.

HÉLÈNE (*que s'esforça a amagar la seva sorpresa*): Ah, sí! Per què, Tànger?

HASSAN (*esforçant-se per ser al més neutre possible*): El capità ho ha dit. Si els marroquins refusen de venir a recuperar els cossos, farem escala a Tànger per deixar-los nosaltres mateixos.

HÉLÈNE (*fingint indiferència*): I ara? Per què em dius això?

HASSAN: Fa molt de temps que parlem de visitar el Marroc, però no ho hem arribat a fer mai...

HÉLÈNE: Què? Ets tu qui t'has tallat sempre cada vegada que ha sortit el tema d'anar al Marroc. Era tan horrible per a tu, que jo evitava parlar-ne.

HASSAN: Si...

HÉLÈNE: En feies una cosa personal.

HASSAN: És que mai t'has aturat a pensar que la llengua en què ens parlem no és pas la meva llengua?

HÉLÈNE: Què dius! T'he preguntat moltes coses sobre la teva cultura, he llegit molts llibres. No trobaràs a França una dona més curiosa que jo. Fins i tot vaig començar un curs d'àrab, prou bé que ho saps. I vas ser tu qui em va desanimar, mai volies practicar amb mi. T'amoïnava.

HASSAN: Sí, en efecte. Vaig pensar que un curs de tango seria més divertit per a tots dos. No es tracta d'això, Hélène.

HÉLÈNE (cridant amb totes les seves forces): De què es tracta, doncs? Parla! Ni tan sols ets capaç de parlar-ne. Com vols que endevini de què fuges! Com vols que actui si no has volgut introduir-me mai en el teu món, si en el fons penses que jo no estic a l'alçada, que només veus en mi una occidental, una cristiana, una infidel, una mala puta. Apa, vés! Veste'n! Torna a casa teva! En el fons, sempre has estat un clandestí, com ells!

HASSAN (*fora de si*): !!!!!

HÉLÈNE: Què dius?!

HASSAN: (*nerviós, continua*) : !!!!!

HÉLÈNE: Para, no entenc el que dius! (HASSAN, *fora de si, continua en àrab*.) Para! Estàs parlant en àrab!!!

(HASSAN, *de sobte, s'adona que està parlant en àrab. Es queda quiet al seu lloc. Pausa. El SUPERVIVENT es posa de nou a cantar un cant de dol. HASSAN, que es troba al costat dels cossos, acompanya el SUPERVIVENT en el cant.*)

HASSAN: Va començar ahir. Em vaig sorprendre cantussejant tonades marroquines. Ni tan sols recordo de quines cançons es tracta ni d'on o quan les vaig escoltar per primera vegada. Deuen venir de lluny, de molt lluny, de la més remota infància. Després, dels meus llavis s'han escapat algunes paraules, com trossos de fusta que es desenganxen d'alguna resta del fons de l'oceà tenebrós i que remunten dolçament i suren en la superfície.

HÉLÈNE (*molt dolça*): Oh, Hassan! Hassan! Mai he arribat a pronunciar el teu nom tal com t'agrada sentir-lo. Aquesta h àrab que surt del fons de les entranyes, mai he arribat a deslliurar-la. I quantes vegades l'he assajada, cada vegada que has marxat de viatge m'he

exercit sense parar per, al teu retorn, saltar-te al coll i dir el teu nom com ho hauria fet ta mare. Aquesta h misteriosa, tan calenta, tan profunda, canta-me-la de nou.

(HASSAN *deixa sortir el so de la lletra.*)

HÉLÈNE: Em deies que tota la diferència entre l'Occident i l'Orient es trobava en l'abisme que separa les dues h d'Hélène i de Hassan. (*S'esforça a pronunciar la h de Hassan.*) La primera freda, seca, mecànica, precisa, com el soroll d'un motor. La segona humida, llarga, calenta, és tota escalfor i duu en ella l'alè de les entranyes, com un esbufec d'amor o com la projecció gasosa d'un volcà. Deies que les paraules més belles, les més sensuais de l'àrab comencen totes per *h*. Me'n vares ensenyar algunes.

HASSAN (*en àrab*): ه ه ه ه ه

HÉLÈNE: Vida.

HASSAN (*en àrab*): ه ه

HÉLÈNE: Amor.

HASSAN (*en àrab*): ه ه

HÉLÈNE: Sensació.

HASSAN (*en àrab*): ه ه ه ه ه

HÉLÈNE: Tendresa.

HASSAN (*en àrab*): ه ه ه ه ه

HÉLÈNE: Nostàlgia.

HASSAN (*en àrab*): ه ه ه ه

HÉLÈNE: Somni.

HASSAN: Hélène! Encara te'n recordes!

HÉLÈNE: Sí, Hassan, me'n recordaré tota la vida.

(*Mentre continuen recitant paraules s'apropen l'un a l'altre.*)

HASSAN (*en àrab*): ه ه ه ه ه ه ه

HÉLÈNE: Calor.

HASSAN (*en àrab*): *hammam*

HÉLÈNE: Hamam.

HASSAN (*en àrab*):

HÉLÈNE: Harem.

HASSAN (*abraçant-la*):

HÉLÈNE: Abraçada.

HASSAN (*caient de genolls i amagant el cap entre els pits d'HÉLÈNE, que ella descobreix. En àrab*):

HÉLÈNE: Llet.

HASSAN (*pressionant la seva cara damunt el seu ventre. En àrab*):

HÉLÈNE: Prenyada. (*Cau a terra, obre les cuixes per a contenir-lo.*)

HASSAN (*en àrab*):

HÉLÈNE: Menstruació.

HASSAN (*en àrab*):

HÉLÈNE: Què vol dir?

HASSAN: Mai havia pensat de dir-te-la.

HÉLÈNE: Què és?

HASSAN: *Balena*, vol dir *balena*. (*Se sent un cant de balena durant un temps. Es gira cap a ella.*) Hélène.

HÉLÈNE: Sí.

HASSAN: Hi ha certes coses que jo he fet que mai t'he dit, m'agradaria que les sabessis ara.

HÉLÈNE: Sí.

HASSAN: Vaig entrar clandestinament a França.

HÉLÈNE: Què!?

HASSAN: Fa dotze anys, vaig entrar clandestinament a França.

HÉLÈNE: Em vas dir que tenies una beca de la Universitat.

HASSAN: Et vaig mentir.

HÉLÈNE: Vas travessar l'Estret clandestinament?

HASSAN: Sí, en una barca com ells, però aquella nit no hi havia tempesta. La lluna era plena i inundava l'Estret amb una llum màgica. L'aire era tan pur! La mar i el cel semblaven entrellçar-se i veia les estrelles dansant sobre les onades. Era una nit màgica. La nit de les meves noces amb Europa. Veia acostar-se els llums de Gibraltar i jo només pensava en una sola cosa, en els meus avantpassats que, plens de somnis, havien trepitjat per primera vegada el sòl d'Europa ara fa tretze segles. Com ells, jo la volia, aquesta Europa, més que qualsevol altra cosa al món... Però aquella nit vaig oblidar de pensar que vuit segles més tard, aquests mateixos avantpassats havien estat expulsats i que de la seva història d'amor amb Europa no queda res més que l'ombra d'algunes mesquites.

HÉLÈNE (*en estat de xoc*): Per què no me n'havies dit mai res?

HASSAN: Hi ha moltes coses que tu no saps. (*Pausa.*) Jamila i Yilmaz, apa, els nostres millors amics, kurds.

HÉLÈNE: Sí.

HASSAN: Igual. Clandestinament. Des de l'Iraq fins a França.

HÉLÈNE: Amb el seu fill?

HASSAN: Sí. En aquell temps encara era un bebè. De país en país, de tren en tren i totes les fronteres a peu, a la nit, a través dels boscos i en ple hivern amb la criatura en braços. Encara no tenia un any. (*Pausa.*) Benjamí, el nostre amic senegalès.

HÉLÈNE (*que veu a venir el que sentirà*): Què?

HASSAN: Un vaixell mercant com aquest, un contenidor com aquells. Des de Dakar fins a l'Haia. Set dies de viatge. Va xalar de valent. Saïd, el maurità. Travessa del Sàhara fins al Marroc en camell. Després una pastera des de Tànger, com jo, (*assenyala els cossos*) com ells.

HÉLÈNE: Saïd, el futbolista!?

HASSAN: Sí. Ell, en canvi, ha vist la tempesta en l'Estret. La barca es va enfonsar a cinc-cents metres de les costes espanyoles. Fill de pescador, va nedar fins a la costa, però els altres van morir tots sota les onades. Una vintena. Va veure com s'ofegaven l'un darrere l'altre. Tu, que el trobes divertit, l'hauries de sentir quan explica els seus malsons. Yasmina,

l'iraniana.

HÉLÈNE: Sí.

HASSAN: Passaport grec fals. Ah! Els seus pares van vendre la casa per pagar-li això. Era o bé això, o bé ser decapitada pels integristes. Farid, el tunisià, un barco mercant. De Tunis a Nàpols. Frontera francoitaliana a peu. Greument mossegat a la cama per un gos feroç de la policia fronterera, que li donava la benvinguda. Antonio, el bolivià, casament de conveniència amb una puta de Saint-Denis. Want, el vietnamita...

HÉLÈNE (*plorant*): Per què ningú no me n'ha dit mai res?

HASSAN: Perquè... volíem oblidar. Volíem creure que érem indispensables, més encara, que érem interpelats. Aquesta Europa... hi hem cregut tant, en ella... comprens? Per a nosaltres era el punt de convergència, el lloc de trobada. Qui millor que Europa podria recollir les desferres d'un món en descomposició, preservar la diferència per respecte, per amor cap a aquesta diferència? El món estava per refer i Europa era per a nosaltres el taller inevitable de les idees i de les reflexions, el laboratori ineluctable de totes les experiències. Havíem quedat a París. Érem els ambaixadors de les nostres cultures i estàvem preparats a participar en aquesta gran obra. Europa centre de l'Univers, França centre d'Europa. Vam creure en això. És una estupidesa, ho sé, però nosaltres vam creure-hi. Fins que va arribar el dia que vam veure el cos d'un àrab surant sobre el Sena i alguns cementiris jueus profanats. L'horror! En la nostra desesperació no sabíem on podíem adreçar la mirada de nou. Alguns van tenir el coratge de tornar a casa seva, capcots. D'altres van anar a la fi del món per enterrar el seu somni en algun país verge i sense història. El gran somni d'Europa ja no existeix. (*Pausa. HASSAN, com si acabés de tornar a la realitat, dirigeix una mirada als cossos.*) Pensava passar desapercbut en aquest estret. Pensava tancar els ulls i girar el cap vers el Nord, pujar el so del meu *walkman* al màxim, prémer fort les dents i esperar que el trajecte acabés. M'he dit: es tracta d'alguns minuts, travessar l'Estret. Però ara sé que un no pot escapar del seu propi destí. I per molt furiosa que estiguis contra aquest destí, no oblidis que ets tu qui m'hi ha portat. Recorda-ho, havíem d'agafar l'avió cap a París, però tu m'has agafat per la mà i m'has forçat a pujar en aquest vaixell. Tànger ha cridat i tu has sentit la seva crida. Una dona sempre és la primera de sentir la crida d'una altra dona.

(*Pausa. El SUPERVIVENT comença a entonar cants de dol.*)

HÉLÈNE: Tot d'un plegat començo a pensar en l'altra vida, aquella que sempre he rebutjat! I la vida que he intentat viure no em sembla més que una il·lusió! Tot d'un plegat, tinc por. Per primera vegada torna el record de les meves misses d'infància. Per primera vegada penso en la mort. He vist el meu cos envellir i estirar-se ossós damunt un llit de fusta en una cova glacial i humida al fons d'una muntanya oblidada. Penso en tots aquests vells que parlen als seus gossos, en els companys de despatx que preparen la seva jubilació als trenta anys, en tots aquests joves que s'enganxen en sectes o els que decideixen donar fi a la seva vida en la flor de la seva joventut. He menyspreat aquestes persones. Sí, les he menyspreades, denigrades, calumniades. I ara sento que, de sobte, les entenc i tinc ganes

de parlar-hi. Són elles qui tenen raó. Són elles! M'he obstinat a creure que jo sóc una ànima immortal i que podria salvar el món! Que porto en mi el secret de l'existència i heus ací, que sobtadament, m'adono que el món s'ha fet sense mi.

HASSAN: Hem somiat, Hélène! Hem somiat! No hem fet més que somiar el món! Sense gosar mirar-lo! (*Pausa.*) Saps que encara no t'has apropat a tots aquests cadàvers? En tens prou mirant-los de lluny com si es tractés d'alguna cosa que no et concerneix. T'esforces a creure que aquesta història no té res a veure amb tu, amb nosaltres i, tanmateix, ens ha trastornat tant que la nostra vida canviarà per sempre. El món no és el que era, Hélène. Abans, la desgràcia d'uns feia la felicitat dels altres. Avui, la desgràcia d'uns esdevé, tard o d'hora, la desgràcia de tots. Apa, vine a mirar-los!

HÉLÈNE: Deixa'm!

HASSAN: Pararem de somiar, Hélène, i anirem a mirar! Ah, si fossin balenes encallades en la sorra o foques ferides sobre les roques, hauries fet fotografies, les hauries acaronat amb tendresa. Acosta-t'hi!

(*HÉLÈNE intenta resistir-s'hi. Es bat, però ell l'arrossega amb força al bell mig dels cossos i l'obliga a posar-se de genolls.*)

HASSAN: Vine! Mira! És el museu de l'home. Apa, mira aquell d'allà, és un berber, ho sé pel color dels seus ulls. Aquell altre és un àrab. Mira! Un subsaharià, i endevina com ho sé. Perquè de negres també n'hi ha al Magrib. És l'únic que no està circumcidat, evidentment. Acosta-t'hi! Posa't còmode! No et preocupis, els cossos encara no estan podrits. A més, tan salats com estan es conservaran més temps. Mira! Aquell d'allà és més vell, aposto que ve de la muntanya de l'Atlas, mira les seves cames fortes, toca les seves mans, estan molt gastades, ha treballat molt fort.

HÉLÈNE: Deixa'm!

HASSAN: Ara tinc una sorpresa per a tu. Tu mateixa ho has dit: «He vingut aquí per veure i compartir». Si ets servida!

(*Aixeca un dels cossos, el fa seure davant seu i li treu la roba per damunt la cintura.*)

HÉLÈNE (*molt trasbalsada, en estat de xoc*): És una dona!

HASSAN: Sí, és una dona. S'ha disfressat perquè la deixin passar. Tot això per la meravellosa vida d'Europa. Si sabés! Si tots sabessin el que jo sé d'Europa! És massa tard, no creus? Ja són morts? Els vius primer de tot? Tens raó, anem a buscar tots aquells que encara són vius!

(*L'arrossega a la força cap els contenidors.*)

HÉLÈNE: Deixa'm!

HASSAN: Són allà. Els sents? (*Parla als possibles clandestins amagats dins els contenidors.*)
Bon dia, germans meus! Us presento la senyora Hélène Laporte, ve de París. Us dona la benvinguda a França, la dolça França, el país d'acollida, l'amiga fidel d'Àfrica, la vostra amiga. Us convida a casa seva, carrer Montparnasse número 45, preneu-ne nota, si us plau. De totes maneres ella vindrà a buscar-vos al port. Però, si us plau, sigueu puntuals perquè a la Senyora li agrada la puntualitat. Us ho dic perquè ja sé que la puntualitat no és el vostre fort. Diu que no té gaire lloc a casa seva, però que hi ha el soterrani i també les golfes i que, una vegada netejats, no estaran malament i que, de totes maneres, tot acabarà per arreglar-se ja que l'essencial, ja ho haureu endevinat, és:

(*Se sent un gran nombre de veus en off de clandestins des dels contenidors que exclamen al mateix temps: "Llibertat, Igualtat, Fraternitat!"*)

HASSAN: Sí, en aquest ordre i no en cap altre!

HÉLÈNE: Em fas mal!

HASSAN: Són allà. Tu no els veus, però ells et veuen. Des del fons fosc a través de les esquerdes i els forats, t'espion. Ho saben tot de tu. Tot el que tu dius, tot el que tu fas, tot el que penses, el que somies. Vols fer una prova? (*En veu alta adreçant-se als clandestins que suposadament es troben dins els contenidors.*) Ella ve de...?

(*Se senten les veus en off dels clandestins des dels contenidors, cridant i fent un aldarull semblant al dels jocs televisius. Criden: "París!"*)

HASSAN: Els seus colors preferits són?

(*Les veus en off dels clandestins criden: "El roig i el negre!"*)

HASSAN: El seu perfum?

(*Les veus en off dels clandestins criden: "Chanel número 5!"*)

HASSAN: Sents l'olor de l'Àfrica? Mai has estat a l'Àfrica però has agafat el metro centenars de vegades. Segurament que, més d'una vegada, a l'hora punta has estat comprimida enmig d'una munió d'àrabs o de negres, has sentit una escalfor, una olor, doncs bé, aquesta és l'olor de l'Àfrica. O recorda els restaurants africans on anàvem a menjar. Cada vegada em deies: «M'agrada aquesta olor, em transporta, m'exalta, és mística.» Em deies: «Porta'm a l'Àfrica! Fes-me l'amor al desert, dins una tenda, sobre una pell de be, sota una palmera, en el forat d'una duna.»

(*Mentre ell parla s'endevinen els seus moviments dins la penombra, intenta penetrar-la dempeus. Al principi ella es resisteix, després es deixa fer. Gaudeixen. HÉLÈNE deixa anar uns crits forts i aguts fins a l'orgasme. Tan sols acabat de fer el darrer crit se sent un soroll d'algú que orina dins un dels contenidors del costat.*)

HASSAN: Què en farem dels nostres somnis ara, HÉLÈNE? Digue'm, què en serà de nosaltres?

HÉLÈNE (*enfollida, plorant*): Deixa'm tranquil·la! Vull tornar ara mateix a casa!

HASSAN: Això no serveix de res, pobra! Ells arribaran a Marsella abans que tu. I quan tu seràs a casa teva i et tancaràs dins la teva cambra darrere la porta blindada amb triple pany, saps què passarà quan obriràs la teva maleta? En sortirà un clandestí!

(Tot just pronunciada la paraula maleta, gairebé màgicament, de la maleta d'HÉLÈNE en surt un NEGRE SUBSAHARIÀ gairebé nu. HÉLÈNE, enfollida, xiscla amb totes les seves forces i es fa enrere. El NEGRE comença a jugar amb el tam-tam lligat a la seva cintura. En el mateix moment, surten ombres dels contenidors, s'escolen dins la foscor i apareixen sota la llum, sobre la coberta. Són negres subsaharians, gairebé nus. S'acosten a l'HÉLÈNE, fan un cercle al seu voltant i es posen a girar, a dansar, a cantar mentre d'altres toquen música africana amb els tam-tam i altres instruments.)

HASSAN (*fora de si, a ple pulmó*): Milions de clandestins arribaran a Europa! Vindran de l'Est, d'Àfrica, d'Àsia, d'Amèrica del Sud. Negres, àrabs, algerians, cambotjans, equatorians, cubans, haitians, iraquians, mexicans, jamaicans, nigerians, peruans, iranians, uruguaïans, filipins, marroquins, etiòps, egipcis, bohemis, armenis, russos, bielorussos, paraguaïans, birmans, kenyans, perses, albanesos, polonesos, camerunesos, gabonesos, sudanesos, libanesos, romanesos, angolesos, togolesos, congolesos, hongaresos, xilens, xinesos i turcs i kurds i moros i búlgars i tàtars i càtars i bàrbars, tots els bàrbars! Vindran per l'aire, pel mar, per la terra, pel desert, excavaran túnels, escalaran clavegueres, cauran de les ales dels avions! I cada turista que entri a Europa portarà amb ell un clandestí dins la seva maleta! Ben aviat aquest estret estarà curull de cadàvers que emergiran de les aigües! Sí, una muntanya de cadàvers emergirà entre Tànger i Gibraltar i només caldrà caminar un parell d'hores per damunt d'ells per travessar l'Estret.

(Apareixen altres clandestins. HÉLÈNE és al centre, canten i dansen al seu voltant. L'envolten, li estiren la roba, n'estripen alguns bocins. HASSAN es barreja amb el grup. Histèric, balla amb els clandestins subsaharians totes les músiques del món i després, fora de si, entra en trànsit. HÉLÈNE, esparverada, vençuda, intenta protegir-se contra totes les mans que l'envaeixen. Se senten els seus crits de terror. El cercle es tanca cada vegada més al seu voltant. Cau a terra, deixa anar un darrer xiscle com aquell qui cau dins un avenc. El cercle es tanca sobre seu.)

Fosc

Mostra literària

Una revolució contra les parets de la meva boca

Asmaa Azaizeh

Ciutats del Gessamí

Mohamad Bitari

Ahmed Ghazali

Ahmed Ghazali és escriptor i co-fundador de Jivar Creació i Societat, una organització cultural amb seu a Barcelona que promou la creació i la residència d'artistes. Va cursar estudis científics a Rabat i a París i va treballar com a enginyer geofísic al desert del Sàhara abans de dedicar-se a la dramaturgia. El seu primer text, *Le mouton et la baleine* (El be i la balena), va ser guardonat amb el premi SACD 2001 de dramaturgia francòfona i s'ha produït a Montreal, Toronto, Montpeller, Brussel·les i Trier, al mateix temps q s'han fet nombroses lectures públiques arreu del món. Des de llavors Ghazali ha escrit diversos textos, amb èxit internacional, com *Toumbouctou 52 jours à dos de chameau* (edició en castellà d'Editorial Icaria, 2005), *Travessies* (edició en català a la revista Pausa), *El cel massa baix* i *Mellah*. Juntament amb la seva faceta d'escriptor i guionista teatral, treballa com a museòleg en el disseny i producció de museus i centres d'interpretació, especialment en el món àrab.